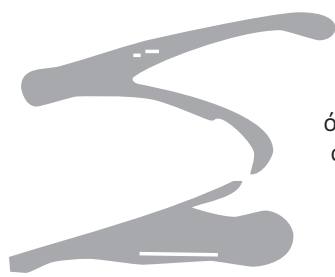

ΤΟΥ ΒΑΓΓΕΛΗ ΡΑΠΤΟΠΟΥΛΟΥ

(<http://vangelisraptopoulos.wordpress.com>)

τις αρχές της δεκαετίας του '80, ζούσαμε σ' ένα μεταίχμιο: «στη ρωγή του χρόνου», όπως θα έλεγε ο Ρασούλης, με τη φωνή του Παπάζογλου. Ήμουν τότε ανάμεσα στα 20 και στα 25 μου, και μπορεί να ξέραμε τι είχε προηγηθεί, όχι όμως τι θα επακολουθούσε. Πίσω μας, η γενιά του 1970, με τα ξεφτισμένα συλλογικά οράματα. Και μπροστά μας, οι νεότεροι, που έμελλε να παραδοθούν στον πιο έξαλλο ατομικισμό, μέσω της καταναλωτικής αφθονίας και του ευδαιμονισμού. Ιδίως από το '89 και μετά, οπότε υπερίσχυσε ο ασύδοτος χρηματοπιστωτικός καπιταλισμός, που μας οδήγησε στην οικονομική κρίση.

Από μια πλευρά ήταν χρυσή εποχή. Μια δεκαετία σφραγισμένη από την πασοκική Αλλαγή. Και από τον

ροπιάς. Μετέωρη ανάμεσα στη συλλογικότητα και στον ατομικισμό, στην παράδοση και στο μοντέρνο, στο ρομαντισμό και στον πραγματισμό. Σε σύγκριση με τους προηγούμενους, είχαμε φτωχές εμπειρίες: ούτε έπος της Αντίστασης κι Εμφύλιο, ούτε Πολυτεχνείο. Αλλά είχαμε συνείδηση αυτής της έλλειψης, της απογύμνωσης από ηρωισμούς και μεγάλα λόγια — όχι όπως οι ακόμα νεότεροι, που μεγάλωσαν αντιμέτωποι με το σκέτο τίποτα και αυταπατώνται ότι «παγκοσμιοποιήθηκαν». Μπροστά στις καταπιεστικές συμβάσεις των μεγαλύτερων και στην κυνική αφασία των μικρότερων, εμείς βιώναμε μια αναζωογονητική ελευθερία, που μας επέτρεπε να κρίνουμε με μια σχεδόν αιρετική ματιά.

Βλέπαμε, φέρ' ειπείν, ότι ο Ανδρέας Παπανδρέου ήταν ο ηγέτης που άλλαξε τη χώρα όσο κανείς άλλος μεταπολεμικά. Όμως, εξίσου

Ο Παπάζογλου μας φαινόταν η καλύτερη και εναλλακτική πλευρά της ίδιας γενιάς. Κι ο Τζίμης Πανούσης: έξοχος, και μαζί αδικαιολόγητα κυδαίος. Οι αδελφοί Κατσιμίκα, αν και κατά βάθος ροκάδες, διέθεταν την αβίαστη γνησιότητα του παλιού λαϊκού τραγουδιού. Όμως, οι χαρακτηριστικοί εκπρόσωποι της γενιάς μου ήταν οι Φατμέ κι ο Πορτοκάλογλου, που έτυχε να τους ζήσω από κοντά.

Χάρη στο ίδιο εκείνο πνεύμα ελευθερίας, κατόρθωσα να μαθητεύσω στο εργαστήριο ενός λογοτέχνη όπως ο Κουμανταρέας, που ταξικά και αισθητικά ήταν πολύ πιο συντηρητικός, και να γίνουμε φίλοι. Για τη γενιά μου, ο Θόδωρος Αγγελόπουλος ήταν όντως σπουδαίος. Και την ίδια στιγμή, υποψιαζόμασταν ότι ακόμα σπουδαιότερο έργο του ίσως ήταν το πώς επέβαλε το έργο του, όπως ισχυριζόταν ο Νίκος Νικολαΐδης, ο ανατρεπτικός πρίγκιπας του ντόπιου σινεμά.

Από την άλλη, ο Μένιος Κουτσόγιωργας δεν ήταν καλός ή κακός, αλλά ένα πρόσωπο τραγικό. Από χαλίφη στη θέση του χαλίφη όσο νοσούσε ο Αντρέας στο Λονδίνο, σύρθηκε στο Ειδικό Δικαστήριο για το σκάνδαλο Κοσκωτά, αποφασίστηκε η προφυλάκισή του, κι εκεί μες στην αίθουσα υπέστη εγκεφαλικό επεισόδιο, που τελικά τον έστειλε στον τάφο. Ακόμα πιο φρικτική ιστορία, για την οποία θα χρειαζόταν τουλάχιστον ένας Ντοστογιέφσκι, η διαβόητη υπόθεση Νάσιουτζικ, κι ο φόνος στο Κολωνάκι του 73χρονου εμπόρου και συγγραφέα Θανάση Διαμαντόπουλου από 94 σφυριές στο κεφάλι.

Ξεχωριστή θέση στην πινακοθήκη του Κακού κατελάμβανε κι ο «δράκος» της Βόρειας Ελλάδας, Κυριάκος Παπαχρόνης, βιαστής και σίριαλ κίλερ, με τρομερές ερωτικές κατακτήσεις, αφότου μπήκε φυλακή. Ο «ισοβίτης ή δραπέτης», σύμφωνα με τον τίτλο της αυτοβιογραφίας του, Βαγγέλης Ρωχάμης, ήταν για μας ο νέος λήσταρχος Νταβέλης (τη θέση του διεκδικεί σήμερα ο Βασίλης Παλαικοκώστας και οι κολιγουντιανές αποδράσεις του με ελικόπτερα). Ακόμα και σ' ένα μνημείο φθηνίας και κακογουστιάς, όπως ο αστέρας της βιντεοκωμωδίας Στάθης Ψάλτης, εμείς διακρίναμε σπίθες αυτοπαρωδίας.

Όταν η ομάδα μπάσκετ του Αρη δοξάστηκε, κι η Ελλάδα έγινε πρωταθλήτρια στο «ευρωμπάσκετ», μάθαμε απέξω τα ονόματα των Γκάλη, Φασούλα και Γιαννάκη, και καμαρώναμε σαν γύφτικα σκεπάρνια. Απολαμβάναμε την τηλεοπτική άσση «Ζήτω το ελληνικό τραγούδι», που σκάρωνε ο Σαββόπουλος, και νιώσαμε ορφανοί όταν, μετά από μερικά ακόμα δημιουργικά βήματα, αποφάσισε να σιωπήσει. Να που δεν κρατήθηκε, όμως, και το έριξε στη νοσταλγική αυτοεπανάληψη, φλερτάροντας αναπόφευκτα με την αυτοπαρωδία.

Θεωρούσαμε ότι το ΕΣΥ θα έπρεπε να είχε γίνει από καιρό, και

ΣΤΗ ΡΩΓΜΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ
ΗΤΑΝ, ΛΕΝΕ, ΣΤΗ
ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '80. ΟΜΩΣ
ΤΟΤΕ ΔΕΝ ΑΡΧΙΣΑΝ
ΜΟΝΟ ΤΑ ΣΤΡΑΒΑ...

εφηρμοσμένο φεμινισμό, όπου το «μάτσο» αρσενικό έγινε καταγέλαστο. Ο αντιαμερικανισμός κόχλαζε σε βαθμό υστερίας (η φωτιά του σιγοκαίει τώρα ως αντίθεση στην παγκοσμιοποίηση). Την αρχική μας άρνηση απέναντι στην ΕΟΚ θα τη διαδέχονταν η αποδοχή της, όπως σε κάθε πένθος, μολονότι εν προκειμένω βοήθησαν και τα ευρωπαϊκά κονδύλια. Πρώτη φορά μετά τους χίπις, η επιδημία του AIDS θα ύψωνε ένα ανάχωμα στην ερωτική ελευθεριότητα, προκαλώντας έναν παροξισμό της πορνογραφίας. Θα θριάμβευε η επώνυμη μάρκα στο ντύσιμο: ο μαζάνθρωπος και η στολή του. Ήταν η εποχή που πρωτονώσαμε στο πετσί μας τον καύσωνα, και το Μεγάλο Ελληνικό Καλοκαίρι άρχιζε να μετατρέπεται από όνειρο σε εφιάλτη.

Όμως, ειδικά τα πρώτα εκείνα χρόνια, η γενιά μου είχε την τύχη να βρεθεί σ' ένα σπάνιο σημείο ισορ-

προς το καλύτερο και προς το χειρότερο, αφού συνόψιζε τα εθνικά μας προτερήματα κι ελαττώματα. Ο Κοσκωτάς ήταν η ζωντανή απόδειξη ότι τα ΜΜΕ αποκτούσαν την πρωτοκαθεδρία. Η Μελίνα Μερκούρη μας δίδασκε ότι το πάθος στην πολιτική, έστω και το θεατρικό, είναι καλύτερο από το τίποτα. Όσο για τον Χαρίλαο Φλωράκη, απορούσαμε: πώς κολλάνε το αρχέτυπο του κατσαπλιά καπετάνιου με τη λαμπρή κοινοβουλευτική καριέρα;

Ο Μάνος Χατζιδάκις ήταν ο διεθνής βάρδος του βαθύτερου και του πιο εκλεπτυσμένου λυρισμού μας. Και ο Θεοδωράκης: ο ακόμα πιο διεθνής μας, επικολυρικός αυτός. Όμως, συμφωνούσαμε και με την κριτική που τους έκανε ο μέγας σόουμαν της γενιάς του Πολυτεχνείου, ο Σαββόπουλος: «Χατζιδάκια μ', Θεοδωράκια μ', ισείς τρώτι κι πίνιτι κι εμένα μι τρώει η αρκούδα».

παράλληλα το αντιμετωπίζαμε σαν να ήταν ένας θεσμός εκ γενετής προβληματικός. Και το βρήκαμε φυσικό που έντιμοι πολιτικοί σαν τον Γεννηματά είχαν ακόμα τότε τον πρώτο ρόλο. Στη διασκέδαση συνδυάζαμε τρόπους που για τους παλιότερους ήταν αντιφατικοί σε βαθμό σχιζοφρένειας: μπαράκια και καφετέριες, με ντισκοτέκ και σκυλάδικα. Περαστικός από τα Εξάρχεια, έβλεπα τον Νικόλα Ασίμο να παίζει τα τραγούδια του στο δρόμο, εξαθλιωμένος και κακομοίρης. Όσο συνεπής κι αν υπήρξε στο εναλλακτικό όραμά του, η μετά θάνατον αγιοποίησή του πάντα